

PRACOVNÍ NESCHOPNOST PRO NEMOC A ÚRAZ V ČESKÉ REPUBLICĚ

za rok 2016

Lidé a společnost

Praha, 1. června 2017

Kód publikace: 26004-16

Č. j.: 1328/2017 – 63

Pořadové číslo v roce: 1

Zpracoval: Odbor statistik rozvoje společnosti

Ředitel odboru: Martin Mana

Kontaktní osoba: Božena Půbalová, e-mail: bozena.pubalova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

1. Úvod	4
2. Metodika, sledované ukazatele	6
2.1 Metodika	6
2.2 Sledované ukazatele	7
Dočasná pracovní neschopnost (DPN)	7
Průměrný počet nemocensky pojištěných	7
Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých	8
Počet pracovně právních pojistných vztahů	8
Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti	8
Počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti	8
Pracovní úrazy s pracovní neschopností delší než 3 dny	9
Počet případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců	9
Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti ve dnech	9
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	9
Průměrný denní stav práce neschopných	9
3. Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice za rok 2016	10
3.1 Nemocensky pojištěné osoby	10
3.2 Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti	11
3.3 Počet kalendářních dnů a průměrná délka trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	17
3.4 Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	19
3.5 Průměrný denní stav dočasně práce neschopných	20
4. Přílohy	22
Příloha č. 1 - Nemocenské pojištění v roce 2016	22
Příloha č. 2 - Legislativní změny v nemocenském pojištění v období 1999 - 2016	25
5. Použité značky, zkratky	30

1. Úvod

Publikace Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v ČR za rok 2016 nabízí základní přehled o dočasné pracovní neschopnosti obyvatel ČR z důvodu nemoci či úrazu v roce 2016.

Data o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz vycházejí ze společného zpracování údajů **České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ)** a **Českého statistického úřadu (ČSÚ)** a jsou publikována vždy za 1. pololetí sledovaného roku (v termínu 31. 10. 2016) a v kumulaci za celý rok (v termínu 1. 6. 2017)¹.

Publikace přináší data o **nově hlášených případech dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz** a související ukazatele, např. průměrný počet nemocensky pojištěných osob, průměrné procento pracovní neschopnosti, počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti, průměrnou dobu trvání jednoho případu pracovní neschopnosti, počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných osob či počet pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než tři dny.

Evidované případy dočasné pracovní neschopnosti a související ukazatele jsou ČSÚ zpracovány v členění podle sídla (na úrovni krajů a okresů dle klasifikace CZ-NUTS), velikosti (dle počtu zaměstnanců) a převažující ekonomické činnosti (na úrovni sekcí a oddílů odvětvové klasifikace CZ-NACE) zaměstnavatele osob nemocensky pojištěných. Rozlišení dle krajů a okresů vychází z údaje o sídle útvaru, který vede evidenci mezd u zaměstnavatele osoby, která je v pracovní neschopnosti.

Základní časové řady statistik dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v ČR jsou sledovány Českým statistickým úřadem již od roku 1963. Do roku 2011 byly statistické údaje o dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz zjišťovány prostřednictvím státního statistického výkazu Nem Úr 1-02. V důsledku snižování administrativní náročnosti a zátěže zpravodajských jednotek byl Výkaz o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz Nem Úr 1-02 nahrazen údaji dostupnými z administrativních zdrojů.

Počínaje rokem 2012, zajišťuje Český statistický úřad na základě smluvního ujednání s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Českou správou sociálního zabezpečení údaje pro statistiku dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému ČSSZ.

Vstupním zdrojem a podkladem pro zpracování dat této publikace jsou údaje o dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz nahlášené České správě sociálního zabezpečení prostřednictvím formuláře „*Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti*“ (tzv. „neschopenka“), který vyplňuje ošetřující lékař. Jsou tak evidována veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data Informačního systému ČSSZ obsahují údaje za všechny zaměstnance, ať již zaměstnané právnickou či fyzickou osobou² i data za osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Zaměstnanci jsou povinně účastni nemocenského pojištění, na rozdíl od OSVČ, jejichž nemocenské pojištění zůstává dobrovolné.

Kromě statistiky nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti zpracovávané ČSÚ jsou z evidence ČSSZ zpracovávány a publikovány také údaje o ukončených případech pracovní neschopnosti, které zpracovává Ústav zdravotnických informací České republiky (ÚZIS ČR), viz <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/pracovni-neschopnost>.

¹ Publikaci s daty za 1. pololetí roku 2016 lze nalézt na <https://www.czso.cz/csu/czso/pracovni-neschopnost-pro-nemoc-a-uraz-v-ceske-republice-1-pololeti-2016>

² V údajích ČSSZ nejsou zahrnuti příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace a vojáky z povolání (§ 5 písm. a) bod 2 zákona č.187/2006 Sb.).

Obdobné statistiky ukončených případů pracovní neschopnosti sleduje a zpracovává přímo i Česká správa sociálního zabezpečení, viz <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/nemocenska-statistika/>. Na rozdíl od statistik nově hlášených případů dočasné neschopnosti, které zajišťuje a zpracovává ČSÚ, zaznamenává a zjišťuje ÚZIS ČR dočasné pracovní neschopnosti z dat ČSSZ pouze pro případy ukončené ve sledovaném roce. Rozdíly v počtech nově hlášených a ukončených případů dočasné pracovní neschopnosti mezi oběma zdroji jsou dány odlišnou metodikou sběru dat.

Publikace Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v ČR za rok 2016 je členěna na textovou a tabulkovou část.

Textová část obsahuje popis metodiky zpracování dat dočasné pracovní neschopnosti prostřednictvím systémů ČSSZ a ČSÚ, podrobné vysvětlení sledovaných indikátorů a stručné shrnutí vývoje základních ukazatelů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v ČR v roce 2016 a v časové řadě.

Dlouhodobý vývoj dočasné pracovní neschopnosti je významně ovlivňován legislativními změnami, týkajícími se výši dávek nemocenského pojištění a počátku jeho poskytování. Informace k související legislativě lze nalézt v **přílohách textové části publikace**. V **příloze č. 1** jsou uvedeny podrobné informace k aktuální legislativě týkající se nemocenského pojištění, zejm. zákonu č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Legislativní změny, které byly přijaté v systému nemocenského pojištění v období mezi lety 1999 – 2016 jsou uvedeny v **příloze č. 2**.

Tabulková část publikace obsahuje datové výstupy o dočasné pracovní neschopnosti zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v členění dle:

- krajů a okresů ČR (dle klasifikace CZ-NUTS)
- převažující ekonomické činnosti (na úrovni sekcí či oddílů CZ-NACE)
- velikosti podniku (dle počtu zaměstnanců)
- pohlaví nemocensky pojištěných osob
- postavení v zaměstnání nemocensky pojištěných osob (zaměstnanci, OSVČ)

Tabulková část dále obsahuje data o pracovní úrazovosti s dočasnou pracovní neschopností delší než 3 dny v členění dle krajů ČR, se samostatným výstupem o pracovní úrazovosti mladistvých (tj. nemocensky pojištěných osob do 18 let).

Údaje o dočasné pracovní neschopnosti jsou v této publikaci prezentovány v obdobném rozsahu a třídění jako v předešlých letech. Vzhledem k výši uvedenému přechodu ze sběru dat prostřednictvím výkazu ČSÚ na administrativní zdroj Informačního systému ČSSZ v roce 2012 však **nejdou některé dříve sledované ukazatele od roku 2012 dále zjišťovány**. Tyto ukazatele však lze nalézt ve výstupech následujících administrativních zdrojů a dat z registrů:

- *Náklady na závodní preventivní péči* – ukazatel je od roku 2012 zařazen do statistického zjišťování ČSÚ v rámci výkazu ÚNP 4-01;
- *Náhrady a přírážky hrazené zaměstnavatelem za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání* – údaje jsou dostupné ze standardních sestav Ministerstva financí (MF);
- *Kategorizace prací dle míry rizika* – statistická evidence prací dle míry rizika je od roku 2012 zajišťována Registrem kategorizace prací (IS KaPr) pro Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)
- *Smrtelná pracovní úrazovost* – data jsou pravidelně uveřejňována v analýze Výzkumného ústavu bezpečnosti práce (VÚBP) a Státního úřadu inspekce práce (SÚIP) s názvem „Analýza smrtelné pracovní úrazovosti v České republice“;
- *Nemoci z povolání* – data jsou pravidelně uveřejňována v analýze Státního zdravotního ústavu (SZÚ) „Nemoci z povolání v České republice“.